

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Abeceda prevencije

- predstavljanje Učiteljskom/Nastavničkom vijeću,
Vijeću roditelja; Školskom odboru

ABECEDA PREVENCIJE je podrška školama za ujednačavanje standarda kvalitete i sadržaja školskih preventivnih strategija

U rječnicima stranih riječi prevencija se definira kao čin, postupak ili ukupnost radnji koje se poduzimaju da se što spriječi, radnja koja će proizvesti kao posljedicu zaštitu od čega.

Već je temeljem površne pretrage pojma prevencija moguće ustanoviti da se radi o dominantnom diskursu kada je riječ o zdravstvenim teškoćama, ovisnostima, kriminalu, preranom napuštanju škole, nasilju i drugim pojavama za koje postoji visoka razina društvenog konsenzusa o njihovom nepovoljnom učinku na djecu, mlade, odrasle osobe, obitelji, društvene zajednice i društva u cjelini.

Sve škole obvezne su razvijati, implementirati i evaluirati školske preventivne programe (*Pravilnik o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima, Narodne novine, 132/13*).

Škole imaju obvezu ulagati osmišljene napore u smjeru prevencije svih oblika neprihvatljivih ponašanja učenika, poučavati učenike socijalno-emocionalnim vještinama, osiguravati podršku roditeljima te brinuti o stručnom usavršavanju djelatnika za preventivni rad. Škole izrađuju Školsku preventivnu strategiju/Školski preventivni program.

- Škole su pozvane razvijati i implementirati programe univerzalne prevencije koji **obuhvaćaju svu populaciju učenika** u nekoj ustanovi, s ciljem sprječavanja, ublažavanja ili odgode djelovanja različitih činitelja rizika.
- Njihova je svrha **promocija prosocijalnog i prevencija neprihvatljivog ponašanja učenika, odnosno zaštita mentalnog zdravlja.**

Zakonski okvir Školskih preventivnih strategija

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi

(NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22)

Čl. 67 (Sigurnost i zaštita zdravlja u školskim ustanovama)

„Školske ustanove dužne su stvarati uvjete za zdrav mentalni i fizički razvoj učenika i njihovu socijalnu dobrobit; sprječavati neprihvatljive oblike ponašanja”

Čl. 65 a (Odgojno-obrazovna podrška i stručni tretman)

„Za učenike u riziku za razvoj problema u ponašanju i učenike s problemima u ponašanju provodi se odgojno-obrazovna podrška i stručni tretman”

Konvencija o pravima djeteta

Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (NN, 94/15, 3/17)

Pravilnik o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi
(NN 34/14, 40/14, 103/14, 102/19)

Protokol o postupanju u slučaju među djecom i mladima, 2024. (Vlada RH, KLASA: 011-01/23-01/88, URBROJ: 524-09-01-01/1-24-29, od 25. ožujka 2024.)

Pravilnik o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (NN, br. 132/13)

čl. 23.

„Školska ustanova obvezna je donijeti i provoditi školske preventivne programe.”

„Školski preventivni programi provode se u sklopu redovite nastave, sata razrednika, školskih ili razrednih projekata, predavanja i drugih aktivnosti koje organizira školska ustanova.”

čl. 24.

„Stručni suradnici obvezni su na kraju svakog polugodišta provesti stručnu evaluaciju provedbe preventivnih programa.”

„Ravnatelj je obvezan najmanje dva puta tijekom školske godine izvijestiti učiteljsko/nastavničko/domsko vijeće, vijeće roditelja i školski/domski odbor o stanju sigurnosti, provođenju preventivnih programa te mjerama poduzetim u cilju zaštite prava učenika.”

Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine.

- U planu je prepoznat nedostatak stručne potpore stručnih suradnika učiteljima i nastavnicima u provedbi preventivnih programa.

Akcijski plan provedbe, mjera 2.8.

- Sistematiziranje politika i praksi te jačanje odgojno-obrazovne podrške u smjeru ostvarenja punih potencijala svih učenika.

Planirana je harmonizacija politika i praksi koje su fragmentirane i nisu usuglašene između učitelja/nastavnika i stručno razvojne službe.

MZOM će u suradnji s AZOO i drugim relevantnim dionicima razviti i provesti program osposobljavanja učitelja, nastavnika i stručnih suradnika za organizaciju odgojno-obrazovnog rada koji će biti usmjeren na cjelovit i optimalan razvoj potencijala učenika kao i pojedinih skupina učenika, posebice učenika iz skupina u nepovoljnom položaju.

Školska preventivna strategija

Preventivna strategija treba biti:

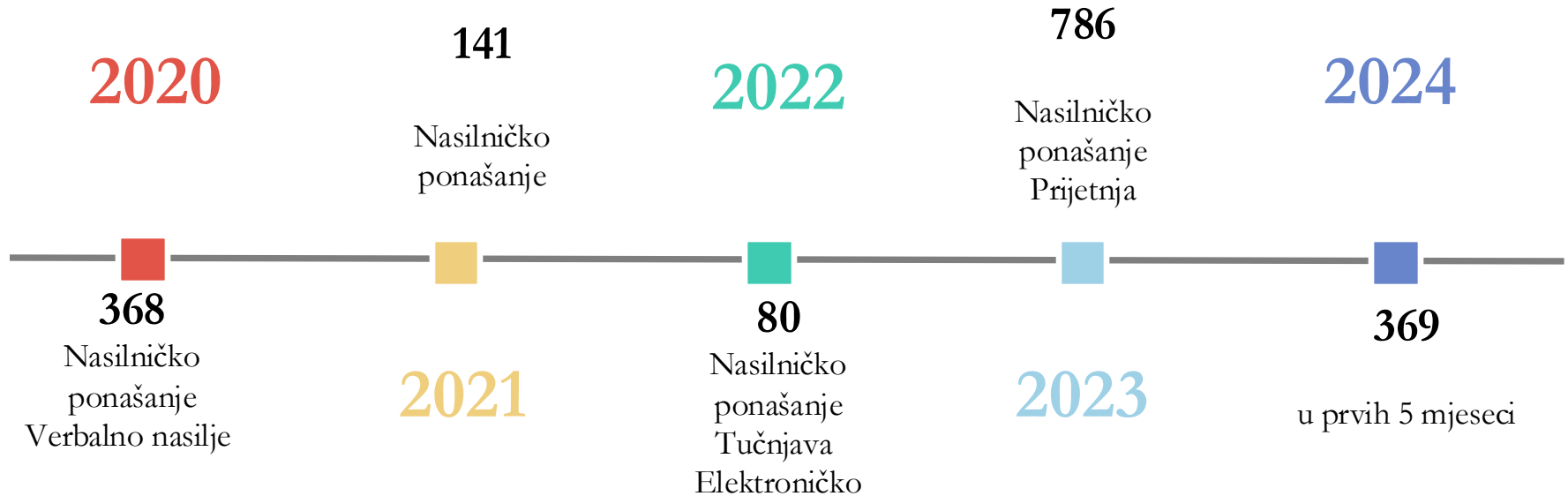
- usmjerena na smanjivanje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika u ekološkom prostoru djece/učenika (obitelji, školi)
- utemeljena na procjeni potreba, rizika i potencijala svakog učenika i svake škole
- orijentirana na razvoj ujednačenih sustava vrijednosti (kako na razini pojedinca, tako i na razini ustanova)
- posvećena razvoju socijalno-emocionalnih/životnih vještina i kritičkog razmišljanja učenika i njihovih roditelja/skrbnika
- cjelovita, tako da svim uključenim dionicima i korisnicima budu pravovremeno dostupne i jasne informacije o sustavima podrške koje im stoje na raspolaganju u kontekstu selektivne i indicirane prevencije.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih sustavno prikuplja podatke o nasilju i ostalim neprimjerenim ponašanjima u školama. Iz podataka je razvidno kako prijave neprimjerenih ponašanja rastu kroz godine te da je potrebno sustavno djelovati na univerzalnoj razini prevencije kako bi škola uspješnije odgovorila na potrebe s kojima se svakodnevno susreće.

Statistika prijava neprimjerenih ponašanja

- *Abeceda prevencije* osmišljena je radi osiguravanja podrške školama za ujednačavanje standarda kvalitete i sadržaja školskih preventivnih programa na razini Republike Hrvatske.
- Odgovara na izazove prepoznate u Nacionalnom planu razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023.), a tiču se nedostatne stručne potpore stručnih suradnika za profesionalnu podršku učiteljima i nastavnicima u provedbi preventivnih programa, odnosno za izradu i provedbu dodatnih preventivnih i rano interventnih programa.

prevencija

Skup mjera usmjerenih na populaciju djece i mladih s ciljem podupiranja njihovog pozitivnog razvoja i smanjivanja utjecaja rizičnih čimbenika na razvoj rizičnih ponašanja i problema u ponašanju prije njihovog prvog pojavljivanja.

- visokorizični učenici
- potrebna je intervencija koja obuhvaća i druge dionike

Indicirana

- pojedinci u riziku za razvoj problema u ponašanju, učenici kod kojih su prisutna neprihvatljiva ponašanja (eksternalizirana ili internalizirana)

Selektivna

- obuhvaća sve učenike
- dovoljne su osnovne pedagoške kompetencije
- provode svi odgojno-obrazovni djelatnici
- kvalitetan rad s učenicima, vođenje

Univerzalna

Abeceda prevencije

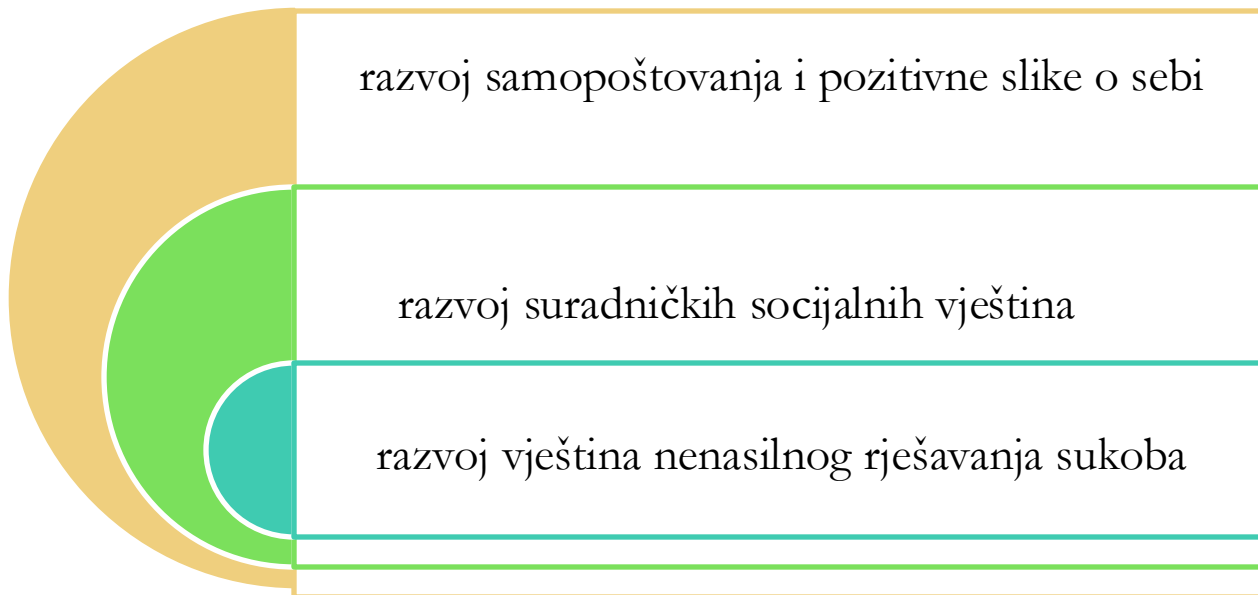
Svrha je:

- osigurati **svim učenicima** usvajanje osnovnih znanja i vještina potrebnih za uspješno svakodnevno funkcioniranje i razvoj pozitivnog mentalnog zdravlja
- kontinuirana **podrška učiteljima**
- osiguravanje minimalnih standarda kvalitete školskih preventivnih strategija
- ujednačavanje preventijske prakse u hrvatskim školama
- razvoj održivog sustava podrške učiteljima i nastavnicima u planiranju i realizaciji školskih preventivnih strategija

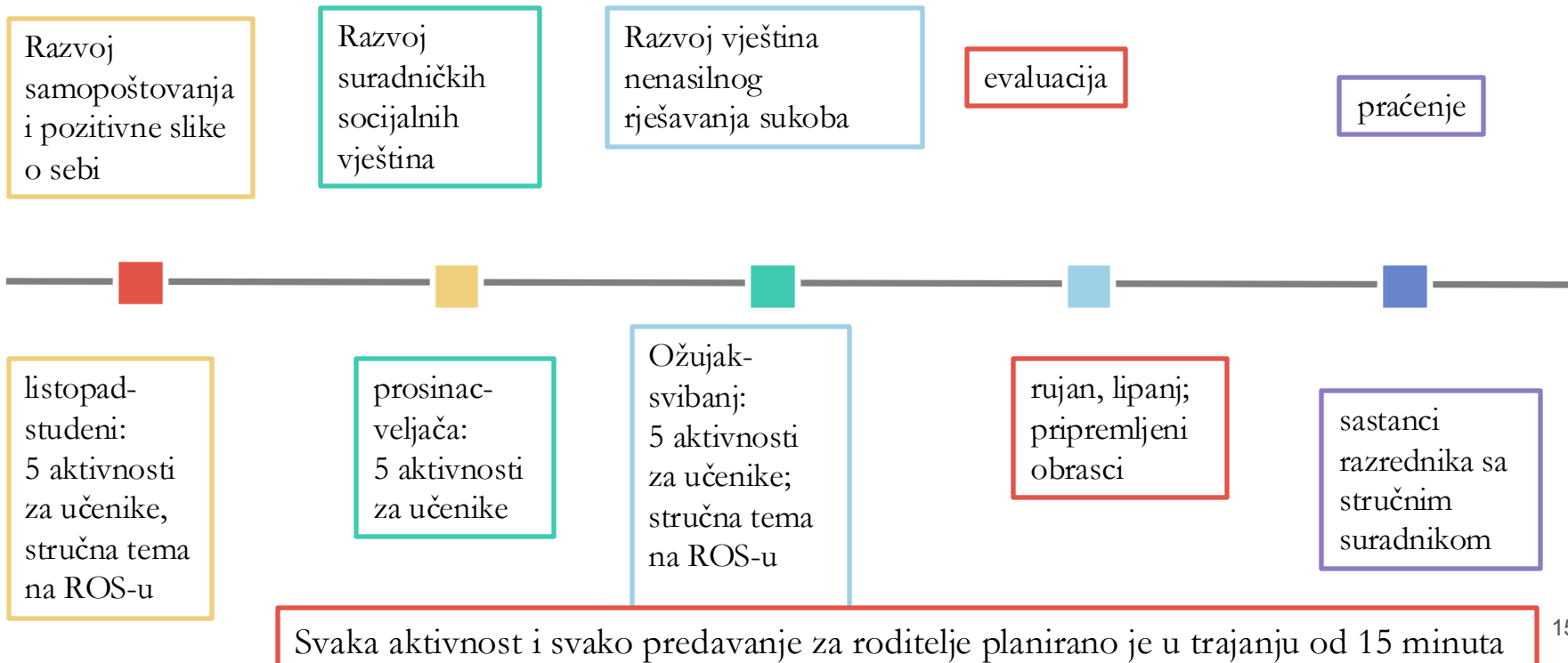
Uključuje primjenu znanstveno evaluiranih preventivnih programa.

Abeceda prevencije obuhvaća pripremljene aktivnosti za učenike i predavanja za roditelje.

Abeceda prevencije OSNOVNA ŠKOLA

Osnovna škola

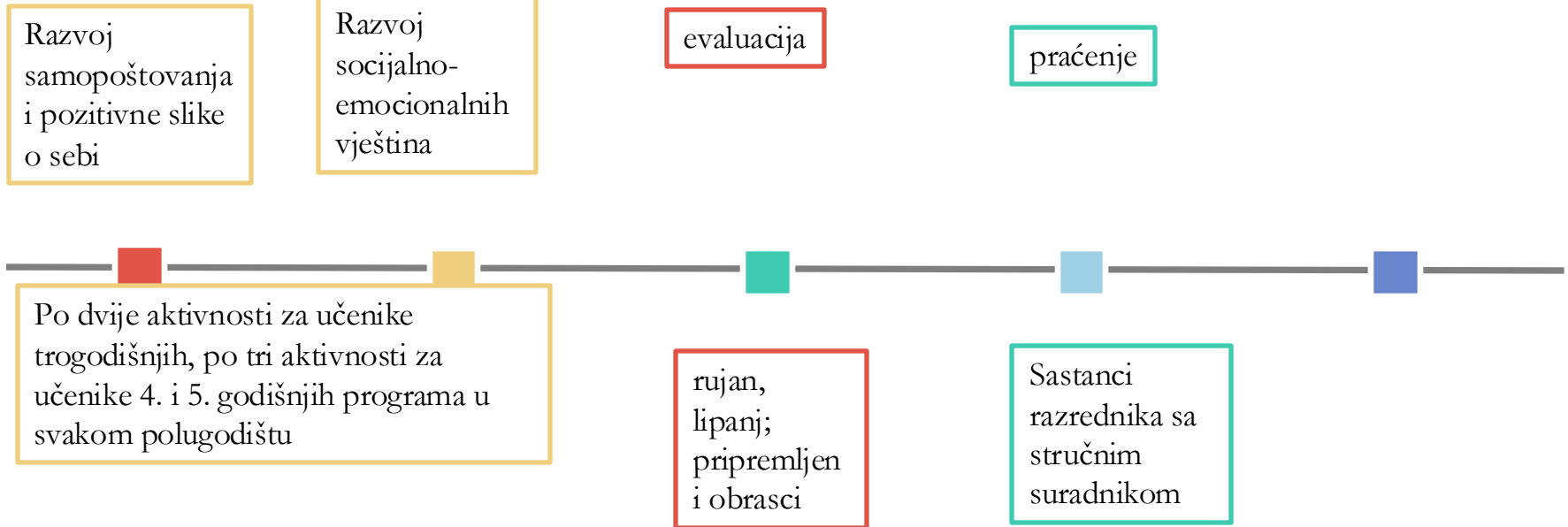
Abeceda prevencije
SREDNJA ŠKOLA

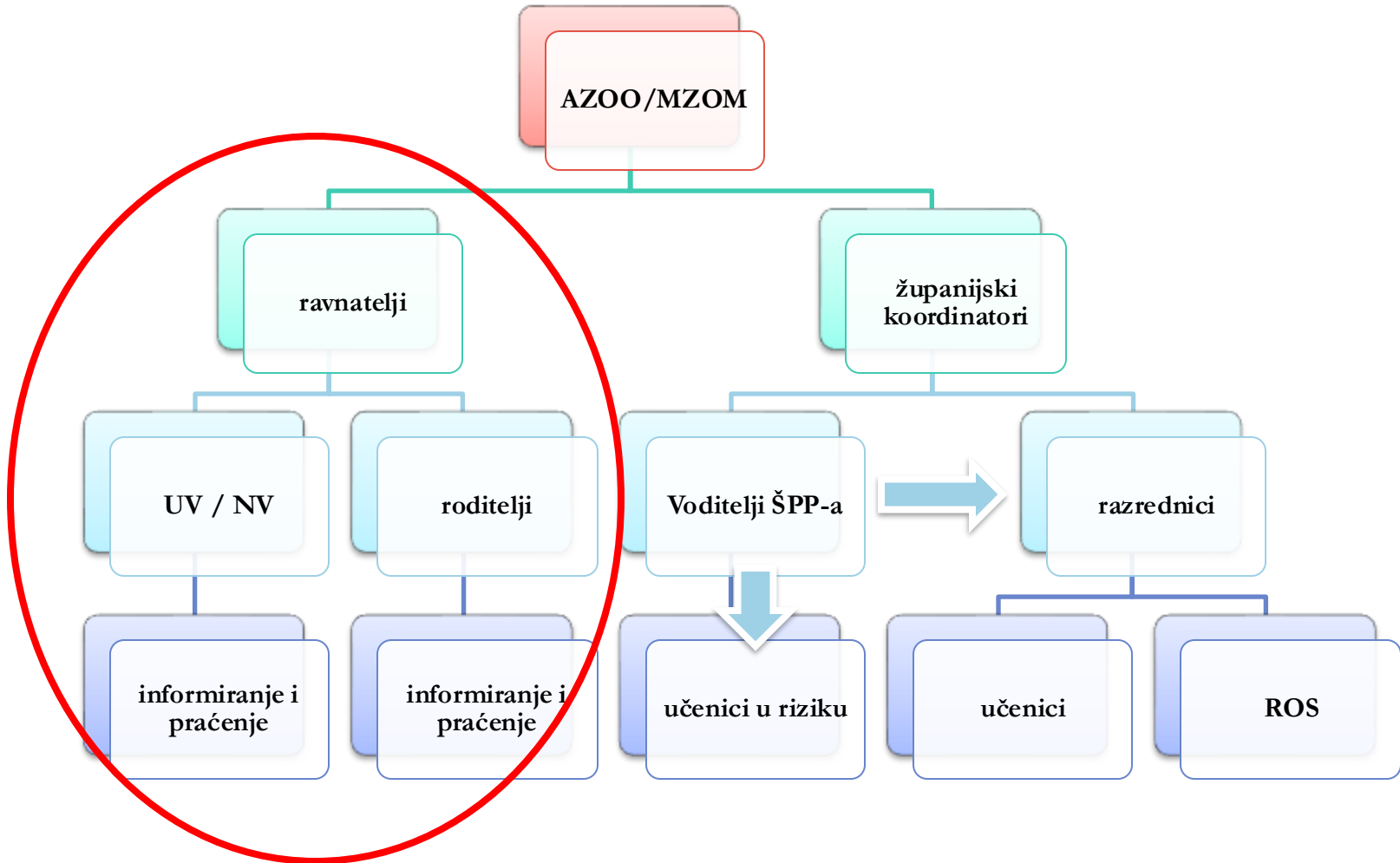
razvoj samopoštovanja i pozitivne slike o sebi

razvoj socijalno-emocionalnih vještina

Srednja škola

Voditelji ŠPP-a

- To su stručni suradnici koje odredi ravnatelj; ako škola ima socijalnog pedagoga svakako je on voditelj jer je stekao temeljna znanja iz područja preventijske znanosti tijekom studija, ako škola nema socijalnog pedagoga, onda je voditelj pedagog ili psiholog.
- Voditelji ŠPP-a će biti podrška razrednicima, a oni će imati podršku županijskih koordinatora za *Abecedu prevencije*.
- Imat će tri edukacije u nastavnoj godini s temama koje unaprjeđuju njihova znanja i kompetencije za individualni rad s učenicima kojima je potrebna stručna podrška.

izrađeno

Vodiči

Razredna nastava
Predmetna nastava
- po 15 aktivnosti za
svaki razred
SŠ:
36 razrađenih aktivnosti

Predavanja za ROS

Po 2 predavanja za
svaki razred

Pripremljene su PPT

Praćenje i evaluacija

1. obrasci za učenike na početku i kraju nastavne godine
2. sastanci razrednika nakon svake specifične teme

Škole će dobiti sve materijale tijekom rujna.

Osnovna škola

- po 5 radioničkih aktivnosti u trajanju od 15 minuta za svaki specifični cilj;
- po dva razrađene stručne teme za ROS

Isti specifični cilj provodi se u isto vrijeme u svim razrednima

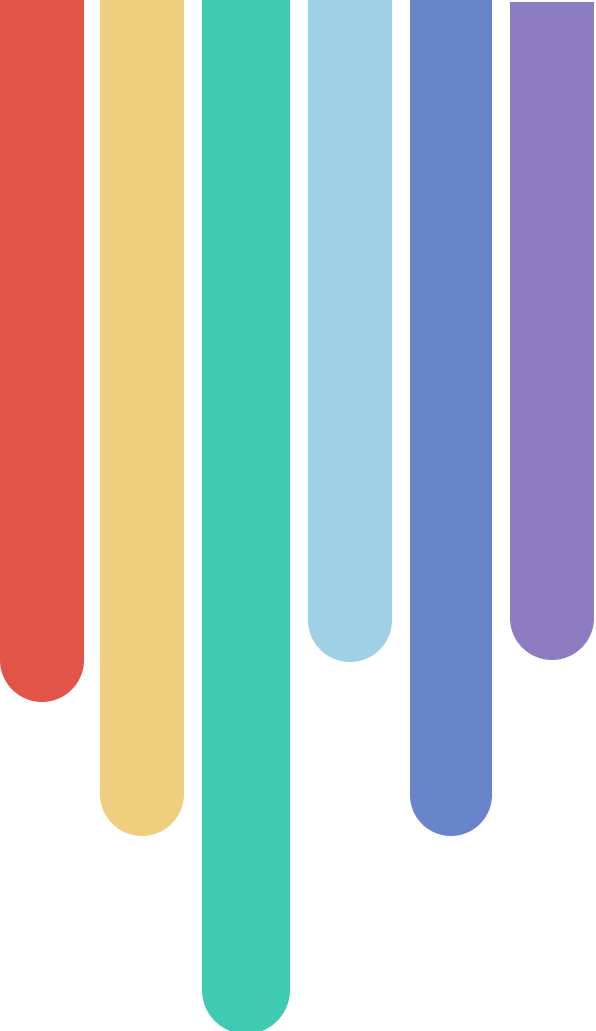
Srednja škola

- minimalno 2 (3) aktivnosti u trajanju od 30/45 min u svakom polugodištu
- po jedna razrađena stručna tema za ROS

Iz svake aktivnosti ili specifičnog cilja može se razviti razredni mini-projekt, izraditi plakat i predstaviti ga roditeljima, predložiti roditeljima podržavanje naučene vještine u obiteljskom kontekstu, može se izraditi razredna ili školska tema mjeseca, preventivni program za razred/školu...

Preporuke

- Unijeti *Abecedu prevencije* u Školski kurikulum i Školski preventivni program (Godišnji plan i program rada škole) za šk. god. 2024./25.
- Povezati *Abecedu prevencije* s odgovorom na obaveze vezane uz provedbu kurikulumu međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Zdravlje.

Abecedu prevencije osmislile su socijalne pedagoginje koje dolaze iz:

Agencije za odgoj i obrazovanje, znanstvene zajednice, Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih, Nastavno-kliničkog centra Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta te voditeljice županijskih stručnih vijeća, umirovljenice, stručne suradnice mentorice i savjetnice

Hvala na pozornosti!

